

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Milana Lipovského a JUDr. Igora Burgera v trestnej veci obžalovaného **B. Š. pre pokus trestného činu podvodu** podľa § 8 ods. 1, § 250 ods. 1, ods. 4 zák. č. 140/1961 Zb. v znení platnom do 30. septembra 1994 (ďalej len Tr. zák.) prerokoval na verejnom zasadnutí 3. októbra 2012 v Bratislave odvolanie obžalovaného B. Š. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica z 11. októbra 2011, sp. zn. BB-3T 1/2010, a takto

r o z h o d o l :

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obžalovaného B. Š. **sa z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica z 11. októbra 2011, sp. zn. BB-3T 1/2010, bol obžalovaný B. Š. uznaný za vinného z pokusu trestného činu podvodu podľa § 8 ods. 1, § 250 ods. 1, ods. 4 zák. č. 140/1961 Zb. v znení platnom do 30. septembra 1994 na skutkovom základe, že

spoločne s Ing. A. O. CSc., S. P., I. H., Ing. V. Ž., R. K., Ing. M. H., T. G., D. K. a M. H., proti ktorým už bolo trestné stíhanie skončené právoplatným odsudzujúcim rozsudkom Vrchného súdu v Olomouci z 26. januára 2006, sp. zn. 1To 87/2004, v úmysle získať majetkový prospech sa vedome zapojil do operácií s cennými papiermi spočívajúcich v tom, že členovia tejto skupiny jednotlivo, v rôznych presnejšie neidentifikovateľných zoskupeniach a aj prostredníctvom ďalších nestotožnených osôb, v období od marca 1994 do novembra 1994 z Českej republiky a Maďarskej republiky, najmä prostredníctvom telefaxu, zasielali do bankových a podnikateľských subjektov rôznych krajín presne nestotožnený počet cudzích zmeniek na nominálne čiastky 2 000 000 (dva milióny) USD (v prepočte k času skutku 65 460 000 v tom čase platnej meny Sk, čo činí 2 172 800 €) a 20 000 000 (dvadsať miliónov) USD (v prepočte k času skutku 654 600 000 v tom čase

platnej meny Sk, čo činí 21 728 000 €), o ktorých vedeli, že sú nebonitné a nie sú kryté, vystavených vystaviteľom firmou K. spol. s.r.o., K. X., O. (ďalej len „firma K.“) na vlastný rad vystaviteľa firmy K. so zmenečným dlžníkom (zmenečníkom) I. H. avalované falšovaným zmenečným ručením Českej sporiteľne, a.s., pobočka v O. (ďalej „ČS a.s.“) s úmyslom tieto ako bonitné cenné papiere predat', prípadne garantovať nimi úvery na zaplatenie ceny obchodovaného tovaru a obžalovaný B. Š. v období od 24. marca 1994 takto ponúkol minimálne jednu zmenku vystavenú dňa 24. marca 1994, splatnú dňa 24. marca 1995 na sumu 2 000 000 USD M. K., nar. X., v tom čase zamestnancovi firmy L., ktorý ju potom za účelom predaja, resp. sprostredkovania predaja alebo diskontovania dňa 18. apríla 1994 zaslal firme F. a minimálne jednu zmenku vystavenú dňa 24. marca 1994, splatnú dňa 24. marca 1995 na sumu 2 000 000 USD prostredníctvom N. J., nar. X., ktorému začiatkom roku 1994 ponúkol zastupovanie firmy K. v obchodno-právnych vzťahoch a tiež možnosť „manipulácie“ s uvedenou zmenkou, jej „predaju, alebo prevodu na iného majiteľa“, čo bolo potvrdené spísaním plnej moci medzi firmou K., zastúpenou S. P. a N. J. zo dňa 28. apríla. 1994, na použitie ako platby za 50 000 MT (metrických ton) hliníkových blokov zakúpených firmou K. od predajcu firmy R. na základe zmluvy zo dňa 24. februára 1994.

Za to mu bol uložený podľa § 250 ods. 4 Tr. zák., s použitím § 40 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 4 roky (štyri) roky a 20 (dvadsať) dní.

Podľa § 39a ods. 3 Tr. zák. bol obžalovaný na výkon trestu odňatia slobody zaradený do II. (druhej) nápravno-výchovnej skupiny.

Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku bola poškodená strana Česká spořitelna, a.s., Praha, Centrála v Prahe, s nárokom na náhradu škody odkázaná na občianske súdne konanie.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie obžalovaný B. Š., ktoré smerovalo proti výroku o vine ako aj výške uloženého trestu.

Odvolateľ namietal formuláciu skutkovej vety, ktorá podľa jeho názoru nekorešponduje so znením skutku uvedeného v európskom zatýkacom rozkaze, na základe ktorého bol vydaný Maďarskou republikou.

Poukazoval na to, že skutková veta rozsudku, neobsahuje presne definíciu, ktorý dokument sa mal použiť na škodu ktorého poškodeného. Súd v konaní neoznačil originál

zmenky, pretože len s originálom zmenky možno uvažovať o uskutočnení akéhokoľvek podvodu.

Samotnú skutočnosť, že zasielal kópie a dopytoval sa ohľadne eventuálnych obchodných prípadov nemožno vyhodnotiť ako páchanie trestného činu.

Podľa jeho názoru súd použil procesne nepoužiteľné dôkazy a pri zisťovaní skutku vychádzal z neoverených fotokópií listín, ktoré nikde v origináli neexistujú, ani v pôvodnom spise v Českej republike.

V závere písomne podaného odvolania obžalovaný nešpecifikoval svoj odvolací návrh, teda to, čoho sa odvolaním domáha (č.l. 5917, 5918). Až na verejnom zasadnutí v záverečnom návrhu požadoval alternatívne

- aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na nové konanie a rozhodnutie, pretože neboli vypočutí svedkovia, ktorých vypočuť žiadal,
- aby bol spod obžaloby oslobodený,
- aby bolo trestné stíhanie zastavené, vzhľadom na celkovú dĺžku konania.

Na základe podaného odvolania, odvolací súd primárne skúmal, či nie sú dané podmienky pre niektoré z rozhodnutí uvedených v ustanovení § 316 Trestného poriadku a keďže zistil, že nie sú dané, podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, odvolací súd prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Aj napriek skutočnosti, že obžalovaný B. Š. v priebehu konania spáchanie žalovanej trestnej činnosti popieral, jeho vinu mal na základe vykonaného dokazovania nad akúkoľvek pochybnosť preukázanú aj odvolací súd.

Hneď v úvode je potrebné zdôrazniť, že súd prvého stupňa postupoval plne v súlade so zákonom a so zásadou individualizácie posúdenia konania osoby postavenej pred súd, v prejednávanej príhode obžalovaného B. Š., keď zameral smer a rozsah dokazovania tak, aby na základe jeho výsledkov bol spôsobilý v skutku, na rozdiel

od obžalobného návrhu, v ktorom je popísaný skutok len vo všeobecnej rovine, a to aj vo vzťahu k obžalovanému Š., konkretizovať aktivity obžalovaného Š. v súvislosti so zmenkami, spôsob akým konal, konkretizovať príčinnú súvislosť medzi jeho konaním a spôsobeným následkom. Zaangažovanosť a zainteresovanosť obžalovaného na konaní skupiny osôb, už právoplatne odsúdených v Českej republike, pri operáciách s cennými papiermi bola na základe nespochybniteľných dôkazov, výpovedí svedkov, ale najmä listinných dôkazov preukázaná len v dvoch prípadoch zmieniek, vystavených na sumu 2 000 000 USD, ktoré ponúkol M. K. a N. J., s úmyslom získať z nich majetkový prospech.

Zákonný a správny bol aj postup špecializovaného trestného súdu, keď primárne skúmal a na základe listinných dôkazov zadokumentovaných v spise konštatoval, že všetky v spise sa nachádzajúce zmenky sú z hľadiska zákona č. 191/1950 Zb. Zákona zmenkového a šekového, zmenkami, ktoré spĺňajú náležitosti tohto cenného papiera, sú obchodovateľné, uplatniteľné a použiteľné na trhu. Nespochybniteľné je i to, že tieto zmenky boli opatrené falšovaným zmenečným ručením, teda avalisti sa k zmenečnému ručeniu reálne nezaviazali.

Skutočnosť, že aval na zmenkách bol falošný, vyplýva predovšetkým z výpovedí svedka Ing. K., ktorý po zaslaní faxovej kópie zmenky z firmy F. zistil, že jeho podpis na zmenke bol sfalšovaný a rovnako bol opatrený pečiatkou Českej sporiteľne bez poradového čísla, ale aj z listinného dôkazu – „Správa o zistených falšovaných podpisoch“, ktorý bol spracovaný svedkami Ing. K. a Ing. S., pracovníkmi Českej spořitelny, a.s.

Odvolačiaci súd sa bez ďalšieho stotožnil aj so záverom súdu prvého stupňa, keď vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania konštatoval, že zmenky nemali žiadnu bonitu, neboli zmenečným dlžníkom a ani iným spôsobom reálne kryté a ich uplatnenie na trhu by bolo absolútne nereálne.

Konkrétna činnosť obžalovaného Š., v súvislosti so zmenkou na 2 000 000 USD predloženou M. K., ako pracovníkovi vo firme L., vyplýva najmä z výpovedí svedka K.. Dôvod, pre ktorý mu obžalovaný Š. zmenku poskytol, bola skutočnosť, že v tom čase zháňal pre firmu, v ktorej pracoval nejaký úver. Táto zmenka mala byť garanciou úveru. Svedok K. si predmetnú zmenku overoval u majiteľa firmy F., svedka V. S., ktorý mu neskôr oznámil, že táto zmenka nie je použiteľná. Na hlavnom pojednávaní obžalovaného Š. opoznal, no poznal ho len pod menom B.

Z výpovede svedka V. S., zástupcu firmy F., vyplýva, že v roku 1994 sa na firmu F. telefonicky obrátil muž hovoriaci po slovensky s tým, že im posielal faxovú kópiu zmenky na 2 milióny USD, či by boli schopní túto zmenku eskontovať, čiže preplatiť alebo sprostredkovať predaj. Táto zmenka bola zaslaná z firmy L. (čo vyplýva aj z faxovej kópie zmenky zo dňa 18. apríla 1994, ktorá je prílohou výpovede svedka na č.l. 1430). Keďže sa mu zdal podpis Ing. K. na zmenke podozrivý, skontaktoval sa s ním a zistil, že aval na zmenke je falošný

Je možné sa v plnej miere stotožniť s konštatovaním, že obžalovaný Š. vedome manipuloval so zmenkou, o ktorej nepochybne vedel, že jej hodnota nie je reálne krytá a jej bonita je nulová. Prostredníctvom svedka K. sa snažil uplatniť túto zmenku na trhu ako cenný papier, teda mala byť použitá takým spôsobom, že obžalovaný počítal s vyplatením reálnej hotovosti v hodnote, na ktorú bola zmenka vystavená.

Vo vzťahu k skutkovej vete týkajúcej sa toho, že obžalovaný Š. prostredníctvom svedka N. J. chcel použiť zmenku ako platbu za hliníkové bloky zakúpené na základe zmluvy medzi firmou K. a R. treba uviesť, že túto skutočnosť dokazuje predovšetkým zmluva medzi týmito dvoma firmami, ktorá je súčasťou spisu a z ktorej vyplýva, že firma R., bola zastúpená Ing. M. a firmu K., mal zastupovať svedok J.. a v ktorej sa v bode 4/ uvádza, že uvedené hliníkové bloky mali byť zaplatené zmenkou.

Podstatný je aj listinný dôkaz – plná moc z 28. apríla 1994, ktorou je N. J. splnomocnený k podpisovému právu k predaju alebo prevodu zmeniek na iného majiteľa. Z výpovede svedka J. vyplýva, že túto plnú moc už mal obžalovaný Š. pripravenú s razítkom firmy K., on ju len podpísal a v ľavej časti uviedol „v O. 28. 4. 1994“. Kto dával na tento dokument razítko notára J. K. nevie, v čase jeho podpisu tam ešte nebolo. Podľa výpovede tohto svedka, plnú moc si zobral obžalovaný Š. a či ju niekde použil, svedok J. nevedel uviesť.

Svedok po tom, ako mu bola vyšetrovateľom predložená fotodokumentácia, na fotke č. 2 jednoznačne označil obžalovaného B. Š.

Aj v tomto prípade zo strany obžalovaného Š. išlo o pokus umiestniť nekrytú zmenku na trhu a použiť ju ako platbu za hliníkové bloky, teda obžalovaný sa nepochybniteľne pokúsil zhodnotiť bezcenný cenný papier.

Na strane 26 až 28 rozsudku, prvostupňový súd veľmi podrobne rozviedol svoje úvahy, ktoré ho viedli k tomu, že konanie obžalovaného Š. právne kvalifikoval ako pokus trestného činu podvodu podľa § 8 ods. 1, § 250 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. v znení platnom do 30. septembra 1994 i dôvody, pre ktoré je práve tento zákon pre obžalovaného priaznivejší. Odvolací súd sa i v tejto časti s postupom prvostupňového súdu stotožnil a považoval ho za zákonný, preto v podrobnostiach poukazuje na tieto dôvody.

Obžalovaný Š. v odvolaní namietal skutočnosť, že podľa jeho názoru nebola zachovaná totožnosť skutku.

Otázkou zachovania totožnosti skutku sa prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí taktiež podrobne zaoberal. Skutočnosť, či bola zachovaná totožnosť skutku, treba vždy skúmať podľa individuálnych okolností každej konkrétnej trestnej veci. Podstata skutku je určovaná účasťou obvineného na určitej udalosti popísanej v obžalobnom návrhu, z ktorej vzišiel škodlivý následok. Totožnosť skutku je zachovaná, ak je zachovaná totožnosť konania alebo následku aspoň čiastočne. Ustanovenie § 278 ods. 1 Tr. por. nebráni súdu, aby prípadne prihliadal k tým zmenám skutkového deja, uvedeného v obžalobe, ku ktorým došlo pri prejednávaní veci na hlavnom pojednávaní a ktoré nemenia totožnosť skutku.

Totožnosť skutku neznamená, že musí ísť od začiatku trestného stíhania až do jeho skončenia o úplnú zhodu udalostí, o ktorých sa rozhoduje. Vykonávaním dôkazov sa získané poznatky o skutočnostiach môžu meniť, niektoré údaje môžu odpadnúť a naopak niektoré pristúpiť, nesmie sa však zmeniť podstata skutku. Podstata skutku bude zachovaná, ak bude zachovaná totožnosť konania alebo následku, prípadne aj ich čiastková zhoda. Pre zachovanie totožnosti skutku nemajú vplyv zmeny v jednotlivých okolnostiach, ktoré skutok individualizujú (čas, miesto, spôsob vykonania, spolupáchatelia...), ak inak totožnosť konania zostala zachovaná.

Aj v posudzovanom prípade konajúci súd na základe výsledkov vykonaného dokazovania zmenil určité skutočnosti, avšak za súčasného zachovania totožnosti skutku.

Obžalovaný Š. v odvolaní tiež namietal, že rozsudok neobsahuje presnú definíciu, ktorý dokument sa mal použiť na škodu ktorého poškodeného.

Podľa § 163 ods. 3 Trestného poriadku výrok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného, alebo ktorým sa spod obžaloby oslobodzuje, musí presne označovať trestný čin, ktorého sa výrok týka, a to nielen zákonným pomenovaním a uvedením právnej kvalifikácie, ale aj uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne aj s uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným, ako aj uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu.

Skutok, ktorým sa obvinený uznáva z vinného, musí byť v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého sa obvinený uznáva za vinného.

V skutkovej vete rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica je dostatočne opísaná činnosť obžalovaného B. Š., ako aj jeho spoluobvinených, proti ktorým už bolo právoplatne ukončené trestné stíhanie odsudzujúcim rozsudkom Vrchného súdu v Olomouci, ktorí jednotlivo aj s ďalšími nestotožnenými osobami v úmysle získať majetkový prospech manipulovali s cennými papiermi tak, že prostredníctvom telefaxu zasielali do bankových a podnikateľských subjektov cudzie zmenky v hodnote 2 000 000 a 20 000 000 USD, o ktorých vedeli, že sú nebonitné a nie sú kryté. Tieto boli vystavené firmou K., spol. s r.o., na vlastný rad a avalované falšovaným zmenečným ručením Českej sporiteľne, a.s., s úmyslom tieto cenné papiere predať, garantovať nimi úvery, alebo zaplatenie ceny. V skutkovej vete je aj presne špecifikované konkrétne konanie obžalovaného B. Š., ktorý ponúkol minimálne jednu takúto sfalšovanú zmenku v hodnote 2 000 000 USD M. K., ktorý ju za účelom predaja, resp. sprostredkovania predaja alebo diskontovania, zaslal firme F., a.s. a tiež ďalšiu zmenku na 2 000 000 USD prostredníctvom N. J., ktorému ponúkol možnosť manipulácie s uvedenou zmenkou, jej predaja alebo prevodu.

Dokumenty – zmenky, ktorých uvedením na trh sa mal obžalovaný obohatiť na škodu cudzieho majetku, sú v skutkovej vete dostatočne definované, vyplýva z nej, kedy boli vystavené, na akú sumu, kedy boli splatné i to akým spôsobom mali byť na trh uvedené.

Ďalšou odvolacou námietkou obžalovaného bolo, že súd v konaní akceptoval procesne nepoužiteľné dôkazy, keďže používal neoverené fotokópie listinných dôkazov.

Podľa § 119 ods. 2 Trestného poriadku za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, previerka výpovede namieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.

Podľa § 153 ods. 1 Trestného poriadku listinnými dôkazmi sú listiny, ktoré svojím obsahom dokazujú, alebo vyvracajú skutočnosť vzťahujúcu sa na objasňovaný skutok, na obvineného alebo inej osoby, ktoré majú k veci vzťah.

U listiny je potrebné skúmať predovšetkým jej pravosť, t.j. či bola vydaná, alebo spísaná tým, kto je na nej uvedený ako autor alebo pôvodca a jej neporušenosť, t.j. či je v pôvodnom stave.

Pre spôsobilosť listiny byť dôkazným prostriedkom nie je rozhodujúce, či ide o originál listiny (prvopis, pôvodné znenie) alebo o odpis či fotokópiu (fotograficky zhotovenú kópiu) alebo iným spôsobom zhotovenú kópiu. Aj fotokópia listiny je totiž spôsobilá byť vykonaná ako dôkaz zákonom predpokladaným spôsobom. Trestný poriadok v žiadnom svojom ustanovení neukladá súdu povinnosť vykonávať dôkaz iba originálom listiny. Dôkaz vykonaný fotokópiou listiny hodnotí súd ako každý iný dôkaz podľa zásady upravenej v § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Od spôsobilosti listiny byť dôkazným prostriedkom treba odlišovať spôsob vykonania dôkazu listinou súdom a posudzovanie pravosti a pravdivosti listiny. Pri vykonaní dôkazu listinou na pojednávaní súd postupuje tak, že listinu alebo jej časť prečíta, alebo oznámi jej obsah. Pravosťou a pravdivosťou listiny sa súd zaoberá v rámci hodnotenia dôkazov, t.j. v rámci činnosti, pri ktorej súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na to, čo vyšlo za konania najavo vrátane toho, čo uviedli účastníci.

V posudzovanom prípade celý spis je overenou fotokópiou iného spisu, preto niet dôvodu pochybovať o originalite predmetných zmienek.

Výrok o treste je zákonný a správny. Prvostupňový súd sa pri voľbe druhu a výmery trestu, ktorý obžalovanému uložil, dôsledne riadil ustanoveniami § 3 ods. 4, § 23 ods. 1, § 31 ods. 1, § 88 ods. 1, § 40 ods. 1 Tr. zák., účinného v čase spáchania skutku. Opäť veľmi podrobne v dôvodoch svojho rozhodnutia rozviedol úvahy, ktoré ho viedli k uloženiu práve takéhoto trestu a opakovanie týchto skutočností odvolacím súdom by bolo nadbytočné, keďže sa s postupom špecializovaného trestného súdu plne stotožnil.

V súlade so zákonom bol obžalovaný pre výkon uloženého trestu zaradený do druhej nápravno-výchovnej skupiny a zákonu zodpovedá i výrok o náhrade škody.

Odvolací súd nezistil dôvod pre zmenu prvostupňového rozhodnutia v žiadnom smere, preto postupoval podľa § 319 Trestného poriadku a podané odvolanie zamietol ako nedôvodné.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný ďalší riadny opravný prostriedok.

V Bratislave 3. októbra 2012

JUDr. Jana S e r b o v á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová